

KAPITTEL 7

Vitenskapelig publiseringsetikk: Å sikre kvaliteten på forskningslitteraturen

*Charlotte J. Haug, seniorforsker ved SINTEF
Teknologi og samfunn, avdeling Helse*

Abstract

Publication ethics in science: To ensure quality of research literature

Scientific advances are almost never the result of a single article or the work of an individual researcher. Scientific progress is the result of many researchers working for a long time, through trial and error, studying of research literature and discussions with colleagues. Together, researchers and journals build the scientific knowledge base, and together they build upon it. This cooperation is the strength of science, but also its vulnerability. When all build on each other's work, we are dependent on all building blocks of the edifice being solid, otherwise it could all collapse. The quality of the research literature is entirely dependent on the quality and integrity of the research and the quality and integrity of the published article, good research ethics and good publishing ethics. Publication ethics

is the set of common rules and standards editors – and eventually also publishers – have agreed to follow to ensure the quality of the scientific literature. How these rules and standards are developed, and how violations of these standards can be handled, is the topic of this article. The development of publishing ethical standards has not occurred in a vacuum. New technological possibilities and models for scientific publication has provided new opportunities and challenges. This is also discussed.

Innledning

Publiseringsetikk handler om de etiske forpliktelsene tidsskriftredaktører har for det de publiserer, men dreier seg også om de publiseringsetiske forpliktelsene til forskere som publiserer i tidsskriftene. Slike etiske forpliktelser har redaktører og forfattere alltid hatt, men de siste om lag 20 årene har tidsskriftredaktører begynt å se behovet for å samarbeide om å sette felles etiske standarder for å sikre kvaliteten på den vitenskapelige litteraturen. Hvordan disse reglene og standardene er utviklet, og hvordan brudd på disse standardene kan håndteres, er temaet for dette kapitlet. Jeg har selv deltatt aktivt i utviklingen av disse standardene og prosedyrene i årene 2002–2015, da jeg var sjefredaktør i Tidsskrift for Den norske legeforening. I de årene var jeg medlem av The International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE, Vancouver-gruppen) og av Committee of Publication Ethics (COPE). Fra 2011–2015 var jeg nestleder i COPE. Det finnes (foreløpig) svært lite publiseringsetisk forskning, og artikkelen er derfor i det vesentlige basert på mine egne erfaringer med å utvikle og systematisere dette fagområdet.

Forholdet mellom forskning og vitenskapelige tidsskrifter er tett og gjensidig. «Science does not exist until it is published», skrev Drummond Rennie i *Lancet* i 1998 (Rennie 1998). Det er riktig i den forstand at det er først når forskeren bringer sine funn ut

fra laboratoriebenken eller kontoret og deler dem med forskersamfunnet, at forskningen blir en del av den felles vitenskapelige kunnskapsbasen. Men man kan også snu på Rennies utsagn å si at vitenskapelige tidsskrifter ikke kan eksistere uten forskning.

I introduksjonen til den første utgaven av det første vitenskapelige tidsskriftet i vår del av verden, *Philosophical Transactions of the Royal Society*, publisert i London i 1665, uttrykker Henry Oldenburg sammenhengen mellom vitenskap og tidsskrifter på en måte som er like gyldig i dag:

There is nothing more necessary for promoting the improvement of science than the communication to those who apply their studies so that things are discovered or put into practice by others. It is proper to employ this Journal to gratify those whose engagement in such studies entitles them to the knowledge of science (Oldenburg 1665).

Det spesielle med forskning og vitenskapelig publisering er at hver enkelt forsker og hver enkelt artikkel er avhengig av andre forskere og andre artikler.

Vitenskapelige fremskritt er så godt som aldri resultatet av en enkelt artikkel eller arbeidet til en enkelt forsker. Vitenskapelige fremskritt kommer som et resultat av mange forskeres arbeid gjennom lang tid, gjennom prøving og feiling, studier av forskningslitteraturen og diskusjoner med kolleger. Sammen bygger forskere og tidsskrifter den vitenskapelige kunnskapsbasen, og sammen bygger de videre på den.

Dette samarbeidet er vitenskapens styrke, men også dens sårbarhet. Når alle bygger videre på hverandres arbeid, blir vi også helt avhengige av at alle byggeklossene i byggverket er solide, ellers kan det hele ramle sammen. Kvaliteten på forskningslitteraturen er helt avhengig av kvaliteten og integriteten på selve forskningen og på kvaliteten og integriteten på den publiserte artikkelen, altså både av god forskningsetikk og god publiseringsetikk.

Historikk

Det er først de siste tiårene at tidsskriftredaktører har sett behovet for å organisere seg og samarbeide om å sette felles standarder. Dette samarbeidet vokste frem av flere grunner, men den viktigste var at troen på forskning og antall forskningsartikler nærmest eksploderte etter annen verdenskrig. Det gjorde også anvendelsen av forskningen. Det var positivt selvfølgelig, men la også et ekstra press på redaktørene. Det var ikke lenger bare akademisk diskurs i spaltene. Det de skrev om, fikk praktisk betydning. Da måtte redaktørene føle seg trygge på at det de publiserte, faktisk var riktig. Og ettersom all forskning bygger på annen forskning, var tidsskriftredaktørene gjensidig avhengige av at alle fulgte de samme standardene.

Council Science Editors (CSE)¹ er den eldste organisasjonen. Den startet i 1957 som Conference for Biology Editors (CBE), opprinnelig organisert av American Institute of Biological Sciences og finansiert av National Science Foundation i USA. Den var primært en organisasjon for redaktører av biologiske tidsskrifter, men utvidet etter hvert medlemskapet til ulike disipliner. I år 2000 skiftet den navn til Council of Science Editors og er nå en selvstendig medlemsorganisasjon.

The International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE, Vancouver-gruppen) ble stiftet i 1978 av en liten gruppe redaktører av generelle medisinske tidsskrifter (Huth og Case 2004). Den opprinnelige hensikten var å formulere felles kriterier for formatering av manuskripter slik at forfattere skulle slippe å skrive manuskriptet helt om når det ble refusert i et tidsskrift og skulle sendes videre til et annet. Dette var lenge før PC-enes tid og lenge før elektroniske referansehåndteringsverktøy var tilgjengelige, så det å måtte levere manuskriptet med en annen linjeavstand eller måtte sette opp referansene på en

1 www.councilscienceeditors.org.

annen måte var en svær jobb. ICMJE utarbeidet det de kalte «uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals» (URMs), ofte kalt «Vancouver-reglene». Disse har blitt revidert en rekke ganger og har siden 1980-årene mer og mer handlet om etiske standarder for forfattere og redaktører, slik som interessekonflikter, forfatterskapskriterier, dobbeltpublisering, plagiat, prospektiv registrering av kliniske studier, krav til å publisere kritikk og korrigeringer og så videre. Fra 2013 er det offisielle navnet på Vancouver-reglene «Recommendations for the conduct, reporting, editing, and publication of scholarly work in medical journals (ICMJE 2015).

Det var kanskje tilfeldig at ICMJE, Vancouver-gruppen, ble dannet akkurat da den ble dannet, men at den utviklet seg i retning av å konsentrere seg mer om publiseringsetiske spørsmål, var ikke tilfeldig. En grunn var at det var redaktører av medisinske tidsskrifter som dannet gruppen. Medisinsk forskning og utviklingen av nye, effektive legemidler og behandlingsmetoder hadde eksplodert i 60- og 70-årene. Det var naturligvis positivt. Men det var andre ting som også eksploderte: kostnadene, inntektsmulighetene og de potensielle konfliktene. Det var – og er – ikke bare forfatternes interessekonflikter som kan skape problemer. Også redaktørenes og fagvurderernes interessekonflikter kan påvirke forskningslitteraturen, og det har derfor vært viktig å oppfordre til åpenhet om alle forhold som potensielt kunne svekke troverdigheten til det som ble publisert.

Det første møtet i det som senere ble Committee on Publication Ethics (COPE)², var et helt uformelt møte med noen få engasjerte redaktører i april 1997. Mike Farthing tok initiativet. Han hadde kommet over fire tilfeller av uredelighet i sitt aller første år som redaktør i tidsskriftet *Gut* og lurte på om dette var uvanlig. På det første møtet ble det klart at den lille gruppen hadde sett hele spekteret av forsknings- og publiseringsfusker fra ren svindel til

2 History of COPE. <http://publicationethics.org/about/history>.

forfatterskapstvister, og at det var verdifullt å få andre redaktørers råd og utveksle synspunkter på hvordan man skulle håndtere disse sakene. «COPE er et eksperiment», skrev Mike Farthing i sin første årlige rapport i mai 1998, og Richard Smith (den gang sjefredaktør av BMJ) la til: «COPE vil kanskje ikke være nødvendig på lang sikt, og vi vil være fornøyd hvis organisasjonen blir gjort overflødig fordi det internasjonale forskningssamfunnet finner en adekvat respons på uredelighet innen forskning.» Dessverre gikk ikke Farthings og Smiths spådommer i oppfyllelse.

I 1999 utkom COPEs første retningslinjer for god publiseringspraksis, og i 2004 ble den første «Code of conduct for editors» lansert. Retningslinjene fastsatte minimumsstandarder som redaktører bør bestrebe seg på å følge, og alle COPE-medlemmer var forventet å rette seg etter dem. I 2004 hadde COPE nesten 350 medlemmer. I 2006 begynte COPE å publisere flytskjemaer for å veilede redaktører gjennom håndteringen av enklere tilfeller av mistanke om uredelighet. Flytskjemaene er oversatt til mange språk og er en av de mest brukte ressursene COPE har produsert. Organisasjonen har også laget en rekke spesifikke retningslinjer og e-læringsmoduler innen publiseringsetikk³.

COPE var en viktig partner da den første World Conference on Research Integrity (WCRI) ble avholdt i Lisboa i september 2007, sammen med European Science Foundation, det amerikanske Office of Research Integrity og den portugisiske regjeringen. Ved den andre WCRI i Singapore i 2010 var COPE involvert både i planleggingen av møtet og i utviklingen av «The Singapore Statement», de etiske prinsippene for forskere, forfattere, forskningsinstitusjoner og redaktører man ble enige om på dette møtet. Daværende nestleder i COPE, Sabine Kleinert, har siden vært sentral i organiseringen av den tredje og fjerde WCRI i henholdsvis Montreal og Rio de Janeiro,

3 <http://publicationethics.org/resources>.

mens COPE som organisasjon har fortsatt som samarbeidspartner. Årsaken til dette tette samarbeidet er naturligvis at forsknings- og publiseringsetikken er tett sammenvevd.

Hensikten med COPE var å skape en arena der redaktører uformelt kunne diskutere og få hjelp til å håndtere problemer de støtte på med forfattere, fagvurderere eller utgivere. De siste 15 årene har COPE utviklet seg fra å være en uformell diskusjonsklubb for noen ganske få redaktører til å bli en mer formalisert organisasjon som favner bredere både faglig og geografisk. I dag er mer enn 10 000 tidsskrifter og tidsskriftredaktører medlemmer av COPE fra alle verdensdelene og de aller fleste fagområder. Men fortsatt er COPEs hovedanliggende å hjelpe og veilede redaktører i konkrete saker. Medlemmer kan sende inn saker og få dem vurdert og diskutert enten i åpne nettmøter eller av COPE Council, som er COPEs styrende organ.

Alle de tre organisasjonene har vært avgjørende for å utvikle og implementere de publiseringsetiske standardene som gjelder i dag. De overlapper hverandre i noen grad, men først og fremst utfyller de hverandre. ICMJE lager regler og gir anbefalinger, men behandler ikke enkeltsaker. CSE setter standarder og gir kurs og veiledning også for andre enn sjefredaktørene og utgiverne, for eksempel redaksjonssjefer, webredaktører og manusredaktører. COPE behandler konkrete saker og utvikler verktøy og standarder for hvordan slike saker skal håndteres. Jeg har som nevnt vært medlem av både ICMJE og COPE fra 2002–2015 og var nestleder av COPE fra 2011–2015.

Hvordan håndtere mistanke om uredelighet i publikasjoner?

Noen skiller mellom alvorlige og mindre alvorlige brudd på god vitenskapelig publiseringsspraksis. Plagiering, fabrikkering og falsifikasjon av data hører da til første gruppe, mens dobbeltpublisering,

feilaktig angivelse av forfatterskap, manglende angivelse av interessekonflikter, selektiv rapportering av data (for å nevne noe) anses som mindre alvorlig.

Det er klart at plagiering, fabrikking og falsifikasjon av data er en større «forbrytelse» enn å dobbeltpublisere eller rapportere (litt) selektivt. Problemet er at man ved å kalle noe «mindre alvorlig» kan risikere å sende et signal om at det heller ikke er så viktig å slå ned på det, noe som er svært uheldig. Årsaken er at den akkumulerte effekten av alle disse «mindre alvorlige» uredelighetene etter alt å dømme er mye mer skadelig for kvaliteten og integriteten av den samlede forskningslitteraturen enn den såkalt alvorlige uredeligheten (Zigmond og Fischer 2002).

Det aller viktigste for å komme uredelighet til livs er å bringe sakene frem i lyset og forfølge mistanke om uredelighet. Det høres enkelt ut, men er komplisert i praksis. For den enkelte redaktøren kommer det ikke noe positivt ut av å forfølge uredelighet, tvert om er det både arbeidskrevende og ubehagelig. Når uredelighet avdekkes, kan det få store konsekvenser. Karrierer og omdømme – endog liv – kan ødelegges. Og det ligger i sakens natur at det ikke vil bli publisert noen artikkel, eventuelt at en allerede publisert artikkel må trekkes tilbake. Så for den enkelte tidsskriftredaktør er det klart mest hensiktsmessig å bare avvise eller refusere artikler der han eller hun mistenker at ikke alt er som det skal. Imidlertid kan det resultere i at den samme artikkelen blir publisert i et annet tidsskrift, kanskje et med færre redaktørressurser til rådighet til å avdekke uredelighet, og artikkelen vil da likevel inngå i den felles vitenskapelige kunnskapsbasen – og korrumpere den. Den kanskje aller viktigste publiseringsetiske forpliktelsen redaktører av vitenskapelige tidsskrifter har, er derfor at de må forfølge mistanken hvis den oppstår.

COPEs «Code of conduct and best practice guidelines for journal editors» slår fast at redaktører har en forpliktelse til å handle

hvis de mistenker uredelighet, og at denne plikten gjelder både publiserte og upubliserte artikler. Det er ikke akseptabelt å bare refusere en artikkel man mistenker at det er problemer med⁴.

Hvordan man i praksis følger opp slik mistanke, kan man få veiledning i fra COPE. Alle redaktører og utgivere som er medlemmer av COPE, kan henvende seg med sine konkrete problemstillinger og be om råd. COPE har også utarbeidet praktiske retningslinjer på en rekke områder⁵. Den kanskje aller mest nyttige ressursen COPE har produsert, er en serie flytdiagrammer som er laget for å hjelpe redaktører til å følge retningslinjene og COPEs «Code of conduct» når de står overfor ulike problemstillinger. Det er foreløpig utarbeidet 16 forskjellige flytdiagrammer, og noen eller alle er oversatt til kroatisk, japansk, koreansk, tyrkisk, arabisk, portugisisk, italiensk, spansk, fransk, kinesisk og persisk.

Den virkelige verden

Men en ting er å sette standarder og lage regler og retningslinjer, noe helt annet er å bruke disse i en kompleks virkelighet som sjelden passer helt inn hverken i regler, retningslinjer eller COPEs flytdiagrammer. Enkeltsakene som diskuteres i COPE, viser dette på en illustrerende måte. Når enkeltsaker drøftes i COPE, fattes det ikke beslutninger. Ofte er det uenighet blant redaktørene rundt bordet (enten man er samlet fysisk eller virtuelt). Et viktig poeng for COPE fra starten av i 1997 har vært å gi råd og å veilede, men overlate beslutningene til den enkelte redaktør og utgiver. Enkeltsakene som kommer opp, blir brukt for å gi råd til den enkelte redaktør, men brukes også videre i seminarer og når COPE

4 Se COPEs retningslinjer for redaktører her: <http://publicationethics.org/resources/code-conduct>.

5 Se flere retningslinjer fra COPE her: <http://publicationethics.org/resources/guidelines>.

arrangerer workshops verden over. Å kjenne til hvilke regler og standarder som gjelder, er viktig, men å være bevisst på og jevnlig øve seg på hvordan disse utfordringene skal håndteres, er kanskje vel så viktig.

For å gi et inntrykk av hva det dreier seg om, gjengir jeg her en sak i sin helhet. Jeg velger å gjengi både spørsmålsstillingene og svarene fra COPE i den form de fremstår på COPEs nettsider, for å gi et inntrykk av sakens kompleksitet og hvordan saker behandles⁶.

Institution alleges that paper includes fabricated data

In 2014 we received a communication from the Research Integrity Officer of an academic institution informing us that a paper, published in our journal in 2013, included falsified or fabricated data. We were informed that, following an investigation, they had determined that scientific misconduct had occurred.

Within a few days we received a communication from one of the authors of the paper (who is no longer at the institution) reiterating this assertion and providing some further explanation; that a former student had fabricated data and that it affected the paper (but providing no specifics).

Over the next week or so, other journals by the same publisher received similar notifications from the same author. Initially, we were presented with no information regarding who the perpetrator was or the specifics of the affected data. We were therefore unable to determine how severely affected the validity of the overall paper was and whether a retraction or correction was necessary.

6 <http://publicationethics.org/case/institution-alleges-paper-includes-fabricated-data>.

Our initial response was to request further information from the institution and the author. Initially, we were informed by both parties that, as a result of Federal privacy laws, they were unable to divulge any details pertaining to the investigation, aside from what they had already told us. In the meantime, we decided to publish an expressions of concern on all four papers affected by our publisher with identical notices detailing what we knew for certain and stating that we would seek further details from the institution.

Sometime later we heard back from the institution providing further specific information (ie, outlining the fabricated data) for three of the four papers. Of these three papers, two are now in the process of being retracted, while an academic editor has been consulted to advise on whether the third should be retracted or corrected, based on the additional scientific information now available.

However, in regard to the fourth paper, published in our journal, we were told by the institution that no further information was available. The author who contacted us has not provided any specific information either. Therefore, we find ourselves unsure of how to proceed next, as we still do not know to what extent the conclusions in the paper are valid.

Question(s) for the COPE Forum:

- Should we proceed with a retraction but simply state that we cannot provide further information (something we feel is unsatisfactory for our authors)?
- Should we instead leave the expression of concern online but update it to say that we will not be able to provide any further information?
- Does the Forum have any other suggestions?

Advice:

The Forum asked the editor if the paper had been handled through the Office of Research Integrity (ORI) in the USA, as they post their findings on cases on their website. However, the laws related to the ORI are very strict and do not allow sharing of information, even with institutions, and so the only way of finding out any information is to look at what has been published in the federal registry. The editor told the Forum that there was no information on the ORI website.

One view was that, given the history of all of these papers, and the concerns about the data on this particular paper, the editor should err on the side of caution and retract the paper.

However, a more cautious approach was also suggested. COPE would advise that a retraction statement should be as informative as possible; a journal needs to give its readers a reason for the retraction. Hence, in the absence of further information, the editor may consider not retracting at the moment, but instead updating the Expression of Concern. The editor may want to explain that other papers have been retracted as a result of the same investigation but no further information is available on the current paper.

Another suggestion was to go back to the institution and insist that they provide further information on the validity of the data.

Det denne saken dreier seg om, er at et tidsskrift blir varslet om at en artikkel de har publisert, inneholder fabrikkerte eller falske data. Først får de varsling fra en forskningsinstitusjon, og deretter fra en medforfatter. Etter hvert kommer det frem at det er mistanke om fabrikkerte data i ytterligere tre artikler med samme førsteforfatter. Hvis dette er riktig, er det alvorlig, og artiklene må trekkes tilbake, men hvor sikker bør redaktøren være før hun går til et slikt

skritt? Hva skal veie tyngst: hensynet til forfatteren eller hensynet til leserne og andre forskere som eventuelt baserer seg på resultatene av artikkelen? Hva innebærer det å feilaktig anklage noen for uredelighet?

I første omgang har redaktøren altfor lite informasjon og ber varslerne dokumentere. Det gjør de, men bare for tre av de fire artiklene. De blir trukket tilbake, men hva skal redaktøren gjøre med den fjerde artikkelen? Det er dette spørsmålet COPE blir bedt om å ta stilling til.

I COPE var det delte meninger. Noen mener at det var overveiende sannsynlig at noe ikke stemte i den fjerde artikkelen også, og at det derfor var tryggest å trekke også den tilbake. Andre manet til forsiktighet og foreslo at redaktøren heller skrev en «expression of concern». Uansett var det enighet om at det er viktig at leserne blir orientert så godt det lar seg gjøre om hva redaktøren finner problematisk med artikkelen. Kanskje går det også an å insistere på at forskningsinstitusjonen gir mer detaljert informasjon om hva de baserer sine mistanker på? Men hvis de ikke vil eller kan gjøre det, er redaktøren fortsatt ansvarlig overfor sine lesere.

Denne saken illustrerer det som er det vanlige snarere enn unntaket i saker som bringes inn for COPE: Det er sjelden helt entydig hva som har skjedd, og hva som bør gjøres, men det er viktig å lære seg (som redaktør og utgiver) hvordan saker kan analyseres og nøstes opp, og hvor fallgruvene ligger (f.eks. risikoen ved å feilaktig anklage noen for uredelighet), uten å miste av syne det som er redaktørens viktigste forpliktelse: hensynet til at forskningslitteraturen forblir korrekt.

Alle saker COPE har diskutert siden starten i 1997, er lagt (anonymisert) inn i en søkbar database⁷. Databasen inneholder nå mer enn 500 saker med tilhørende råd gitt av COPE. For nyere saker inneholder databasen også informasjon om hvordan sakene har

7 Se databasen her: <http://publicationethics.org/cases>.

vært fulgt opp, og hva utfallet har blitt. Denne databasen er åpen for alle og gir god innsikt i hva som er og har vært publiserings-etiske problemstillinger de siste 15–20 årene.

Nye muligheter, nye utfordringer

Internett har radikalt endret måten informasjon kan formidles på og diskuteres. Og siden vitenskapelig publisering nettopp dreier seg om å få nye funn ut til forskere og lesere for diskusjon, har internett endret vitenskapelig publisering betydelig, stort sett til det bedre – og det vil fortsette å gjøre det.

Nå begynner vi for alvor å se konturene av hvordan internett vil medføre dyptgripende endringer for vitenskapelig publisering, skrev jeg i en lederartikkel i Tidsskrift for Den norske legeforening i januar 2015 (Haug 2015^a). Vi har fått helt nye muligheter for fag- og forskningsformidling. Vi kan ikke forestille oss et liv uten onlinedatabaser, klikkbare lenker, tilgang til det aller meste direkte fra egen PC og mulighet til å diskutere og samarbeide med kolleger i inn- og utland nærmest døgnet rundt. Produksjonen av fagtidsskrifter er forenklet: Kommunikasjonen med forfattere og fagvurderere er blitt raskere og billigere. For de mange tidsskriftene som kun publiseres online, har distribusjonskostnadene (papir og porto) nærmest falt bort.

Det har også åpnet for helt nye publiserings- og finansieringsmodeller for tidsskriftene. Innen «open access»- og «open science»-bevegelsene tar man ikke bare i bruk ny teknologi, man tenker helt annerledes om hvem som eier og har ansvaret for å kvalitetssikre den publiserte kunnskapen. Hvorfor skal fagvurderinger og redaksjonelle vurderinger gjøres i det skjulte? Hvorfor skal tidsskriftene eie det de publiserer? Hvorfor skal ikke tekster og forskningsdata som er offentliggjort, fritt kunne brukes av andre? Og hvorfor skal man betale for å lese forskningsresultater? Er det ikke like naturlig at forskerne selv dekker publiseringskostnadene?

Det at det er blitt så enkelt og billig å publisere, har selvfølgelig også hatt noen uforutsette konsekvenser. Det har vært en eksplosiv økning i antall tidsskrifter – og i publisert forskning (Bohannon 2013, Haug 2013). Konkurransen om å publisere i de beste tidsskriftene er tøffere enn noen gang. Den har skapt et marked for tjenester som bistår forskerne med å bli akseptert i disse tidsskriftene. I det siste er det etablert en ny type publiseringstjenester som tilbyr alt fra helt legitim språkhjelp til fabrikkering av artikler – med garanti for publisering! Hvor du får publisere, avhenger av hva du er villig til å betale (Seife 2014). Det er så profesjonelt gjort at det nesten ikke er mulig å tenke seg at de tradisjonelle tidsskriftene kan holde tritt med utpekulertheten gjennom kontrollrutiner og kvalitetssikring. Det aller siste er at det også er mulig å forfalske fagfelle vurderinger og fagvurderere (Haug 2015^b).

To accept, reject, correct, retract – and to protect

Litt spissformulert sa man tidligere at en tidsskriftredaktør bare hadde ansvar for fire oppgaver: Å akseptere, refusere, korrigere og trekke tilbake artikler. Det var måten disse oppgavene ble utført på – med hvilken kvalitet, hvor konsistent og hvor etisk forsvarlig – som avgjorde tidsskriftets renomme over tid.

I en tid der antallet forskere og antall publikasjoner øker dramatisk, der kunnskapsutvekslingen er global, og der forskningen og publiseringen foregår i nye publiseringsmodeller, i langt flere land og kulturer enn tidligere, er vi mer enn noen gang avhengige av felles standarder for hva som er gode og etterrettelige standarder for publisering.

Å følge normene for god publiseringsetikk er derfor det femte ansvarsområdet for redaktører og utgivere av vitenskapelige publikasjoner. Hensikten er å beskytte den samlede forskningslitteraturen – den viktigste forpliktelsen av alle.

Referanser

- Bohannon, J. (2013). Who's Afraid of Peer Review? *Science*, 342(6154), s. 60-65. doi:10.1126/science.342.6154.60
- Haug, C. (2013). The downside of open-access publishing, *N Engl J Med*, 368(9), s. 791-793. doi:10.1056/NEJMp1214750
- Haug, C. (2015^a). Between the paper mills and the World Wide Web, *Tidsskr Nor Lægeforen*, 135(1), s. 7-8. doi:10.4045/tidsskr.15.0015
- Haug, C.J. (2015^b). Peer-Review Fraud - Hacking the Scientific Publication Process, *N Engl J Med*. doi:10.1056/NEJMp1512330
- Huth, E. og Case, K. (2004). The URM: Twenty-five years old, *Science Editor*, 27(1), s. 17-21.
- Oldenburg, H. (1665). *Philosophical Transactions of the Royal Society*, 1, s. 1 - 20.
- Rennie, D. (1998). The present state of medical journals, *The Lancet*, 352, s. 18-22. doi:10.1016/S0140-6736(98)90295-1
- Seife, C. (2014). For Sale: "Your Name Here" in a Prestigious Science Journal, *Scientific American* 17. desember 2014. <https://www.scientificamerican.com/article/for-sale-your-name-here-in-a-prestigious-science-journal/>.
- Zigmond, M.J., og Fischer, B.A. (2002). Beyond fabrication and plagiarism: the little murders of everyday science. Commentary on "Six Domains of Research Ethics", *Sci Eng Ethics*, 8(2), s. 229-234.